

Küçükyalı Mahallesi Çöp ve Geri Dönüşüm Anketi Raporu

ŞUBAT 2023

Bu araştırma Maltepe Belediyesi ve öpüne Sahip ık Vakfı iř birliğiyle gerçekleşmiştir.
Maltepe Belediyesi'ne katkılarından dolayı teşekkür ederiz.

© 2023 Tüm hakları öpüne Sahip ık Vakfı'na aittir. Bilgiler referans verilerek kullanılabilir.

İÇİNDEKİLER

1. Arka Plan
2. Yöntem ve Örneklem
3. Sonuçlar
4. Genel Değerlendirme ve Çözüm Fırsatları/Öneriler

1. Arka Plan

İstanbul'un büyük ilçelerinden olan ve 18 mahalleden oluşan Maltepe İlçesi, 471 bin kişiye ev sahipliği yapmakta olup uzun bir sahip şeridine sahiptir. Maltepe'ye bağlı Küçükalyalı Mahallesi ise 26.288 kişilik nüfusa sahiptir.

İlçe sınırları içerisinde evsel atıkların toplanması, bertaraf edilmesi ve çevre temizliği konularında Maltepe Belediyesi Temizlik İşleri Müdürlüğü; ambalaj atıkları ve çeşitli diğer atıkların doğru geri kazanım süreçlerine yönlendirilmesi konusunda ise Maltepe Belediyesi Çevre Koruma ve Kontrol Müdürlüğü çalışmalarını yürütmektedir.

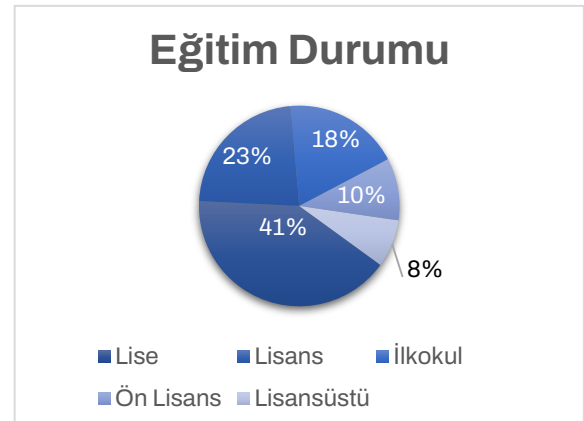
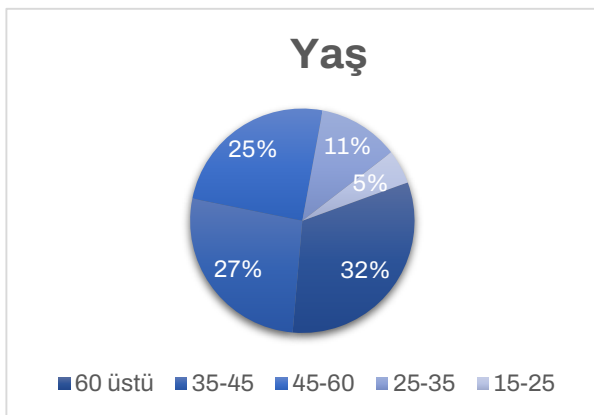
Çöpün azaltılması ve doğru yere atılması konusunda farkındalık oluşturmak için çalışan Çöpe Sahip Çık Vakfı ile Maltepe Belediyesi arasında bir iş birliği geliştirilerek pilot olarak belirlenen Küçükalyalı Mahallesi'nde bir dizi farkındalık çalışması planlanmıştır. Bu iş birliğinin ana amacı ilçe sakinlerinde çöp ve atık konusunda farkındalığın artırılması, mahallede gerçekleştirilen atık yönetimi çalışmalarının desteklenmesi ve bu çalışmaların tüm ilçede ve sonrasında da diğer ilçelerde uygulanması için model oluşturacak şekilde geliştirilmesidir.

Çalışmalara temel olması öngörülen anket sonuçları aracılığıyla mahalle sakinlerinin tüketim, çöp ve ayrıştırma/geri dönüşüm konularındaki alışkanlık ve beklentileri öğrenilmiştir. Söz konusu beklentiler ışığında mahallede gerekli düzenlemelere dair çözüm önerilerinin geliştirilmesi ve hayata geçirilmesi planlanmaktadır.

2. Yöntem ve Örneklem

Maltepe Belediyesi Küçükalyalı Mahallesi sakinlerine yönelik gerçekleştirilen ankete 429 kişi katılmıştır. Anket mahallede Muhtarlık ve belediye ekipleri tarafından yüz yüze olarak, 24 Ocak – 4 Şubat 2023 tarihleri arasında yapılmıştır. Anket sonuçlarının en az hata payına sahip olması için örneklem hesaplama yöntemi (evreni en iyi temsil edebileceğine inanılmakta olan rassal seçilmiş, yeterli büyüklüğe sahip olan küme) ile hesaplanmıştır.

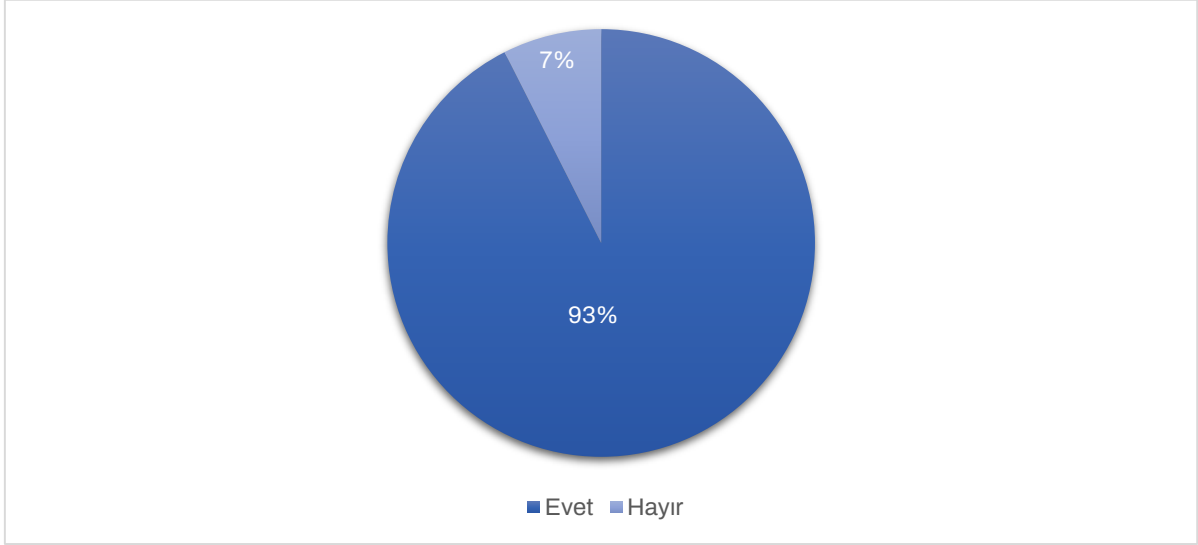
Ankette yer alan 16 soru çoktan seçmeli olarak tasarlanmış, anketin sonundaki açık alanda her katılımcıya görüş ve önerileri sorulmuştur. Ankete katılanların yaş dağılımına baktığımızda, 15-25 yaş aralığı %4,9, 25-35 yaş aralığı %11,7, 35-45 yaş aralığı %26,8, 45-60 yaş aralığı %24,7, 60 yaş ve üzeri ise %31,9 olarak görülmektedir. Katılanların eğitim durumlarına bakıldığında ise %18,6'nın ilkököl, %40,8'nin lise, %10'un ön lisans, %22,8 lisans, %7,7'nin ise yüksek lisans mezuniyetlerinin olduğu görülmektedir.

3. Sonuçlar

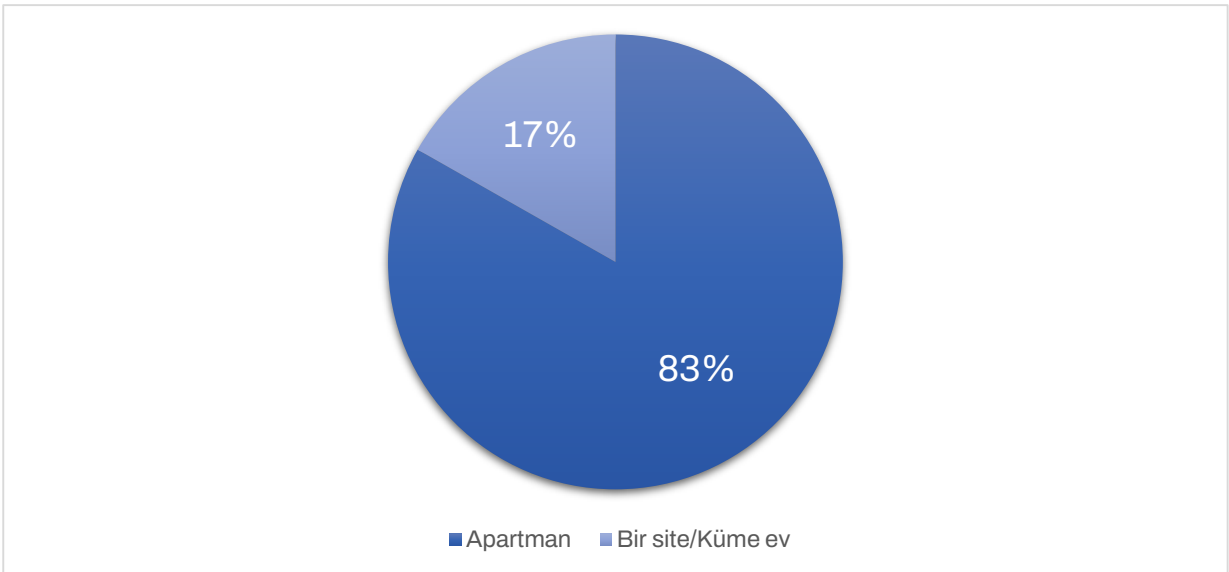
3.1. Yaşadığınız mahalleyi seviyor musunuz?

“Yaşadığınız mahalleyi seviyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplar değerlendirildiğinde, %93 oranında “Evet”, %7 oranında “Hayır” yanıtı verildiği görülmektedir.

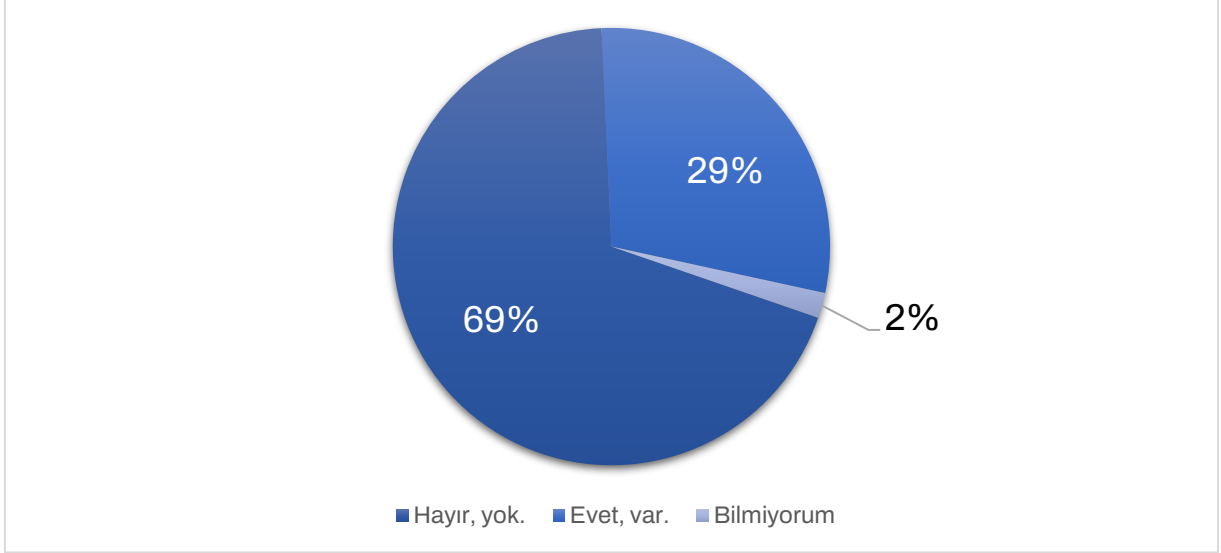
3.2. Yaşadığınız konutun niteliği nedir?

Yaşanılan konutun niteliği sorulduğunda, katılanların %83'ünden "apartman", %17'sinden "bir site/küme ev" yanıtı alınmıştır.

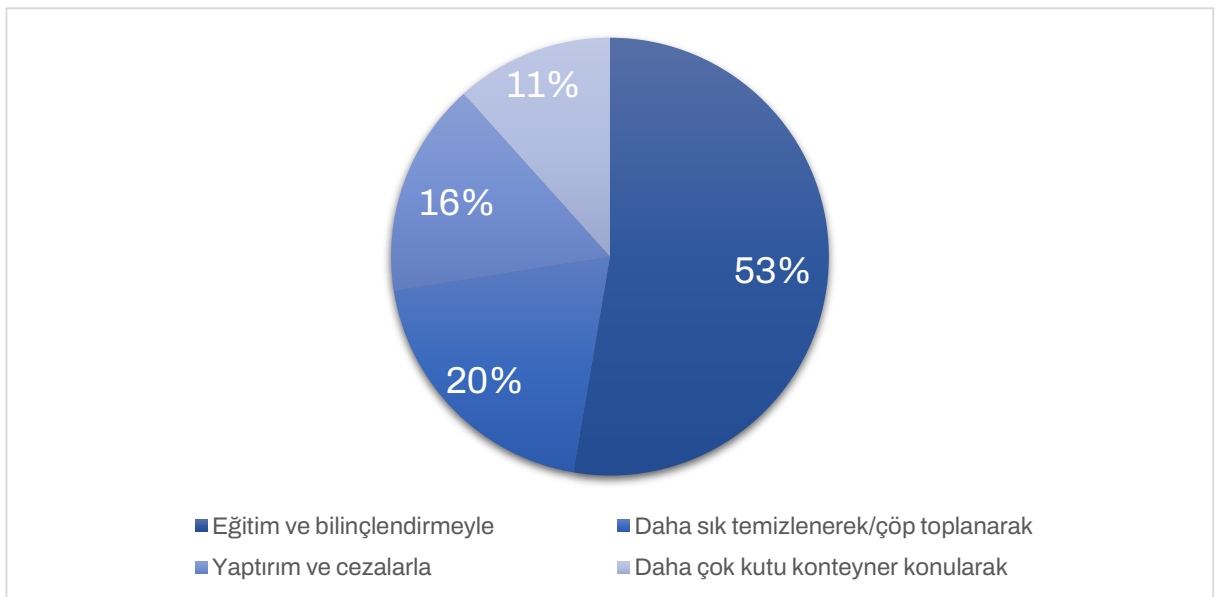
3.3. Mahallenizde bir çöp sorunu olduğunu düşünüyor musunuz?

“Mahallenizde bir çöp sorunu olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplar değerlendirildiğinde, katılanların %69’unun “Hayır, yok”, %29’unun “Evet, var”, %2’sinin ise “Bilmiyorum” cevabı verdiği görülmektedir.

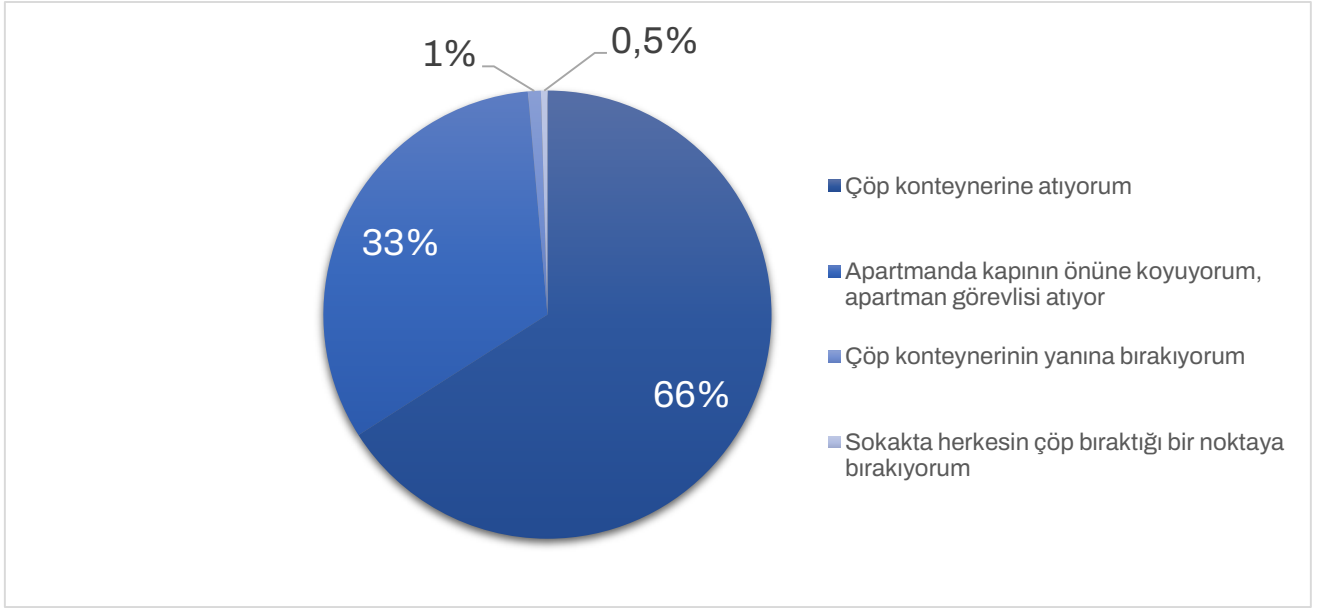
3.4. Var ise, bu sorunun nasıl çözüleceğini düşünüyorsunuz?

“Var ise, bu sorunun nasıl çözüleceğini düşünüyorsunuz?” sorusuna, katılımcıların %53’ünün “Eğitim ve bilinçlendirmeyle”, %20’sinin “Daha sık temizlenerek/çöp toplanarak”, %16’sinin “Yaptırım ve cezalarla” ve %11’inin ise “Daha çok kutu/konteyner konularak” olarak yanıt verdiği görülmektedir.

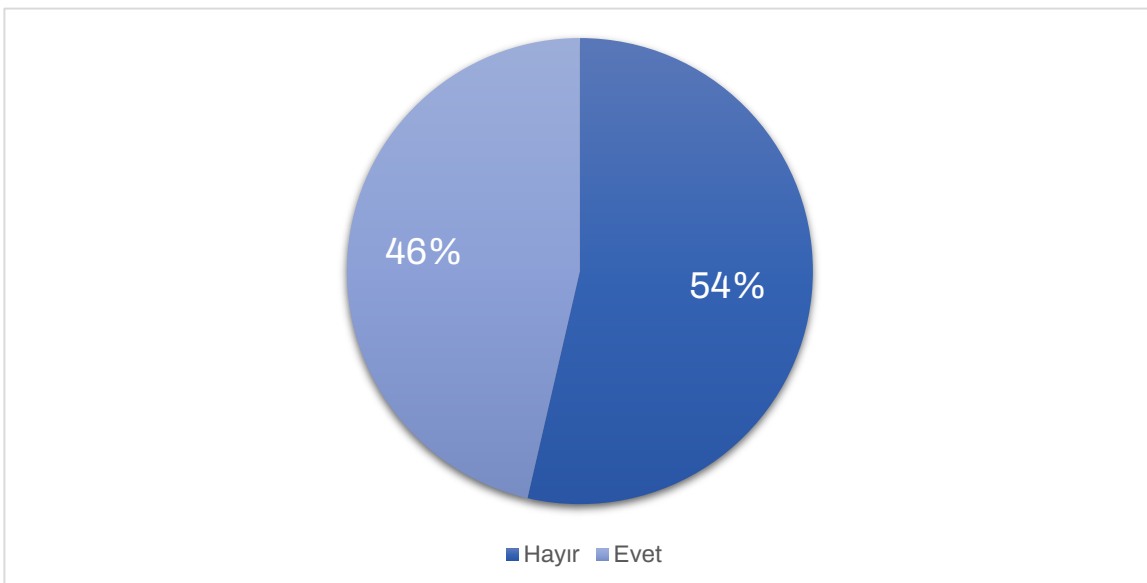
3.5. Evden çıkan çöpü ne yaparsınız?

“Evden çıkan çöpü...” cümlesinin devamı için verilen cevaplar değerlendirildiğinde, katılanların %66’sı “Çöp konteynerine atıyorum.” %33’ü “Apartmanda kapının önüne koyuyorum, apartman görevlisi atıyor.” %1’i “Çöp konteynerinin yanına bırakıyorum.” ve %0,5’i “Sokakta herkesin çöp bıraktığı bir noktaya bırakıyorum.” olarak yanıtladığı görülmektedir. Oran olarak düşük olmakla beraber çöpünü gelişigüzel bırakanların bulunması önemli bir soruna işaret etmektedir.

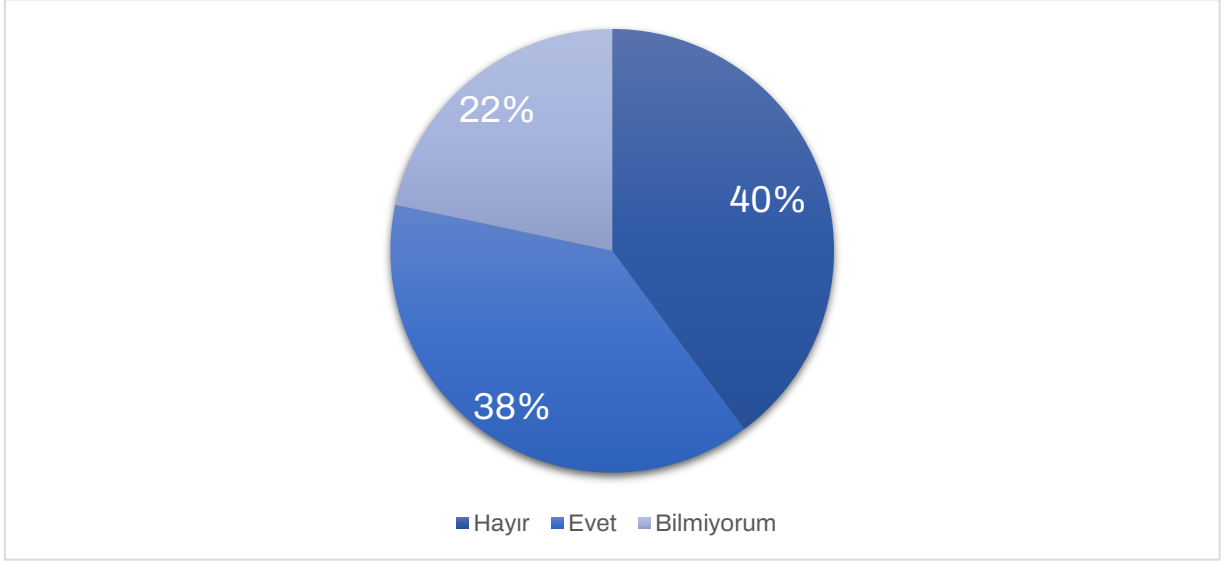
3.6. Evinizden çıkan çöpü ayrıştırıyor musunuz?

“Evinizden çıkan çöpü ayrıştırıyor musunuz?” sorusuna verilen cevaplar değerlendirildiğinde, katılanların %54’ünün “Hayır”, %46’sının “Evet” dediği görülmektedir. Bu sonuçlar mahalle sakinlerinin çoğunluğunun kaynakta ayrıştırma yapmadığını ortaya koymaktadır.

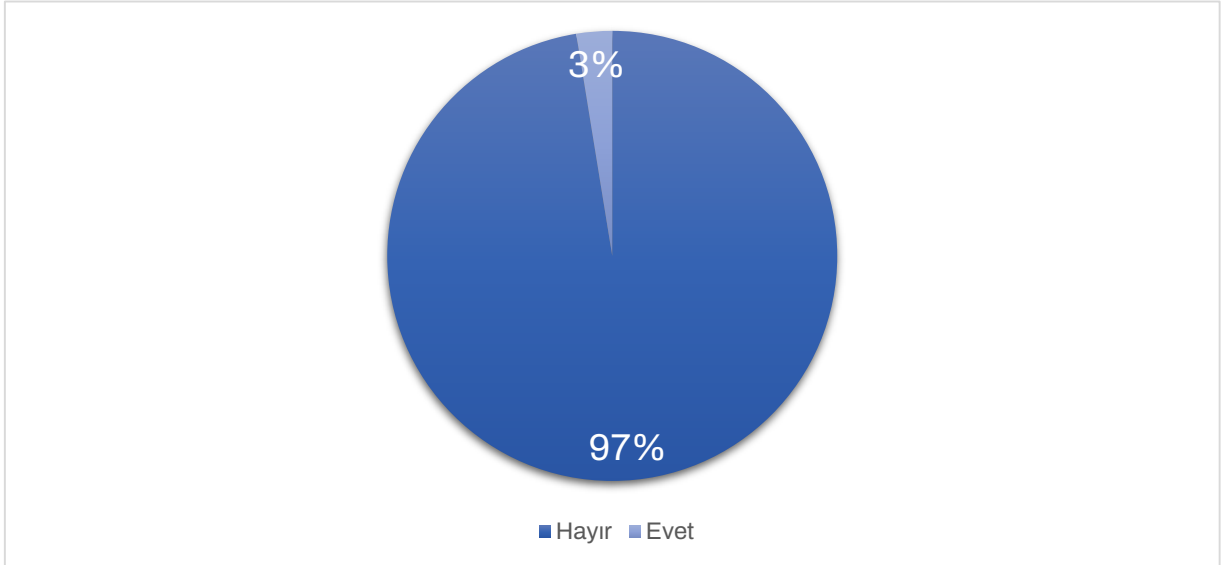
3.7. Ayrı konteynerlere atılan geri dönüştürülebilir atıklar (Cam ve ambalaj atıkları) ayrıca toplanıyor mu?

“Ayrı konteynerlere atılan geri dönüştürülebilir atıklar (Cam ve ambalaj atıkları) ayrıca toplanıyor mu?” sorusuna, katılanların %40’ının “Hayır”, %38’inin “Evet”, %22’sinin “Bilmiyorum” cevabını verdiği görülmektedir. Bu sonuçlar bu konuda büyük bilgi eksikliği bulunduğunu ve mahalle sakinlerine yönelik bilgilendirme/farkındalık çalışmaları yapılmasının önemini ortaya koymaktadır.

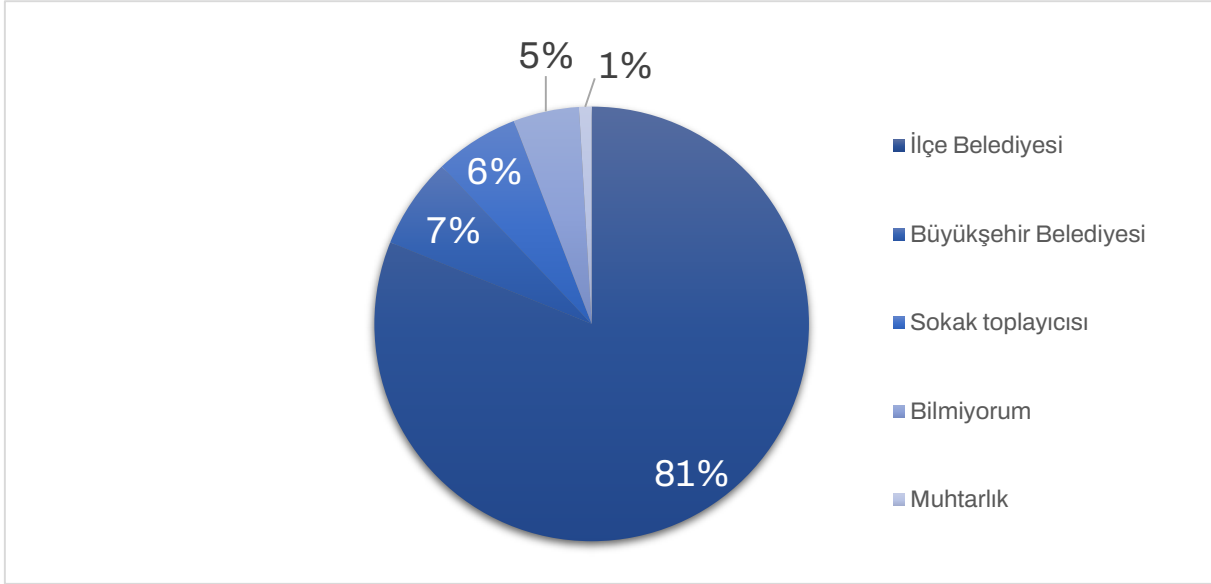
3.8. Sokağınızda yürürken yere çöp atıyor musunuz?

“Sokağınızda yürürken yere çöp atıyor musunuz?” sorusuna, katılanların %97’si “Hayır”, %3’ü “Evet” cevabını vermiştir.

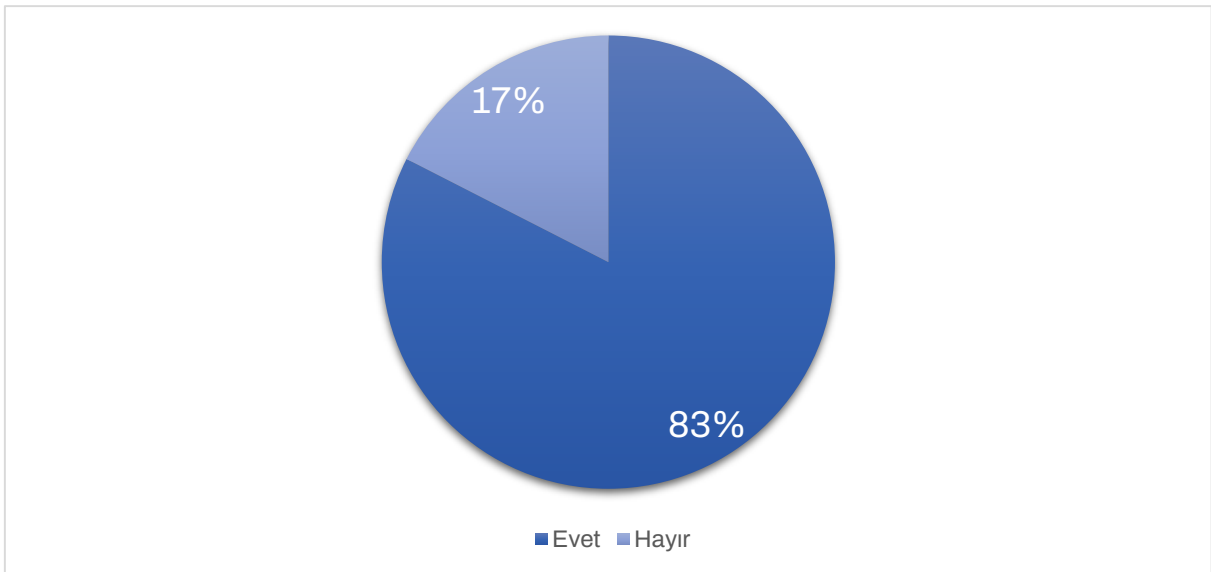
3.9. Attığınız çöpü/atığı toplamak kimin görevidir?

“Attığınız çöpü/atığı toplamak kimin görevidir?” sorusuna verilen cevaplar değerlendirildiğinde, katılanların %81’inin “İlçe Belediyesi”, %7’sinin “Büyükşehir Belediyesi”, %6’sının “Sokak toplayıcısı” %5’inin “Bilmiyorum” ve %1’inin ise “Muhtarlık” olarak yanıt verdiği görülmektedir. Bu sonuçlar yoluyla, çöpü/atığı toplamamanın hangi yetkili kurumun görevi olduğu ile ilgili bilgide eksiklik olduğu görülmektedir.

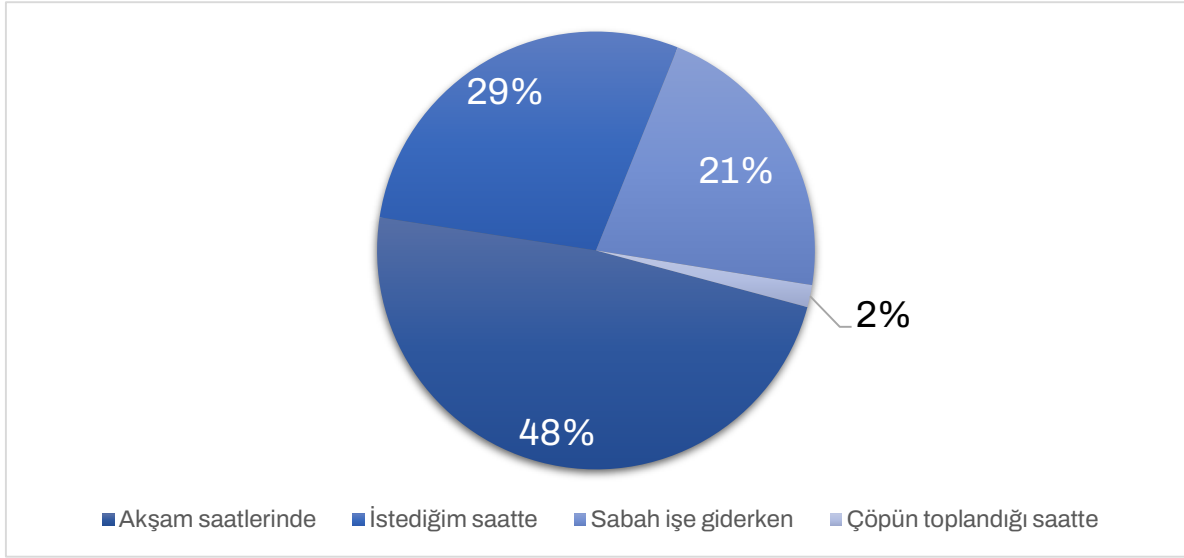
3.10. Çöpün hangi saatlerde toplandığını biliyor musunuz?

“Çöpün hangi saatlerde toplandığını biliyor musunuz?” sorusunu, katılanların %83’ü “Evet”, %17’si “Hayır” olarak cevaplamıştır. Bu konuyla ilgili bilginin yaygın olduğu, ancak bilmeyenlere yönelik yeni bilgilendirme çalışmalarının yararlı olacağı görülmektedir.

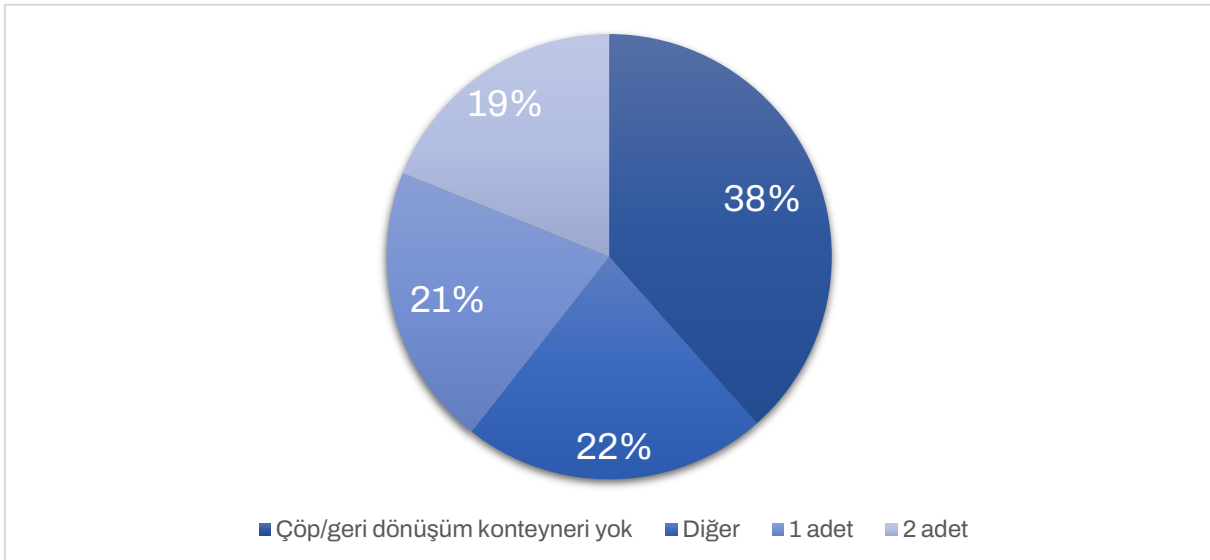
3.11. Günün hangi saatlerinde çöpünüzü çıkartıyorsunuz?

“Günün hangi saatlerinde çöpünüzü çıkartıyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplar değerlendirildiğinde, katılanların %48’inin “Akşam saatlerinde”, %29’unun “İstedğim saatte”, %21’inin “Sabah işe giderken” ve %2’sinin “Çöpün toplandığı saatte” cevabı verdiği görülmektedir. Bu yanıtlar belediyenin bildirmiş olduğu saate uymak konusunda zaafiyet bulunduğunu ortaya koymaktadır. Bu konuyla ilgili bir değerlendirme yapılması gerektiği söylenebilir.

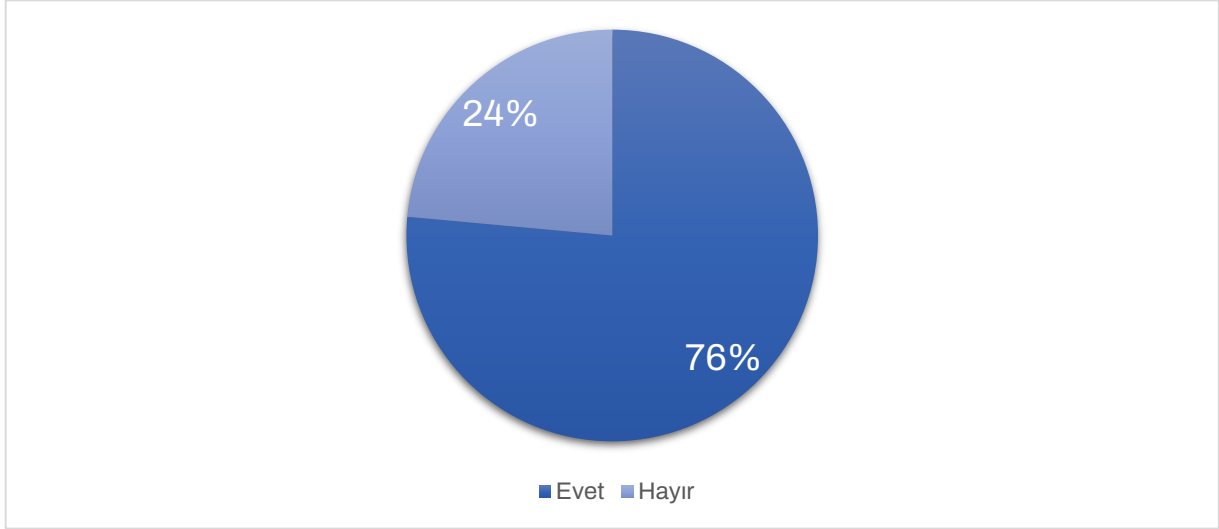
3.12. Sokağınızda/sitenizde kaç adet çöp/geri dönüşüm konteyneri olduğunu biliyor musunuz?

“Sokağınızda/sitenizde kaç adet çöp/geri dönüşüm konteyneri olduğunu biliyor musunuz?” sorusunu, katılanların %38’i “Çöp/geri dönüşüm konteyneri yok”, %22’si “Diğer”, %21’i “1 adet” ve %19’u “2 adet” olarak yanıtlamıştır. Sonuçlar mahalle sakinlerinin yarısından çoğunun çöp/atık kutularının yerini ve sayısını bilmediğini ya da bu konuyla ilgilenmediğini ortaya koymaktadır.

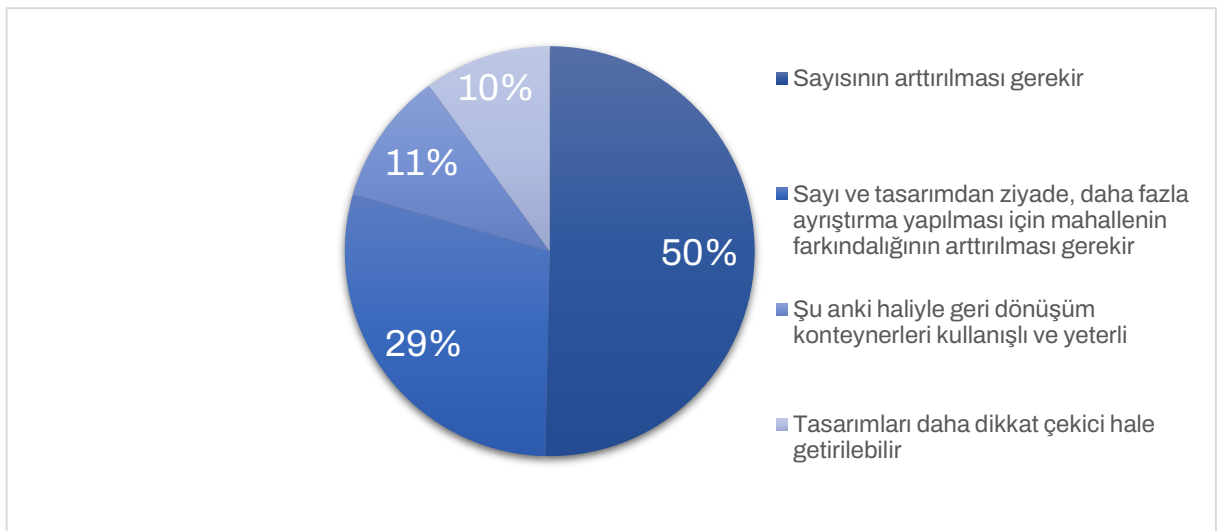
3.13. Sokağınızda/sitenizde konteynerler arası mesafe sizce yeterli mi?

“Sokağınızda/sitenizde konteynerler arası mesafe sizce yeterli mi?” sorusunu, katılanların %76’sı “Evet”, %24’ü “Hayır” olarak cevaplamıştır.

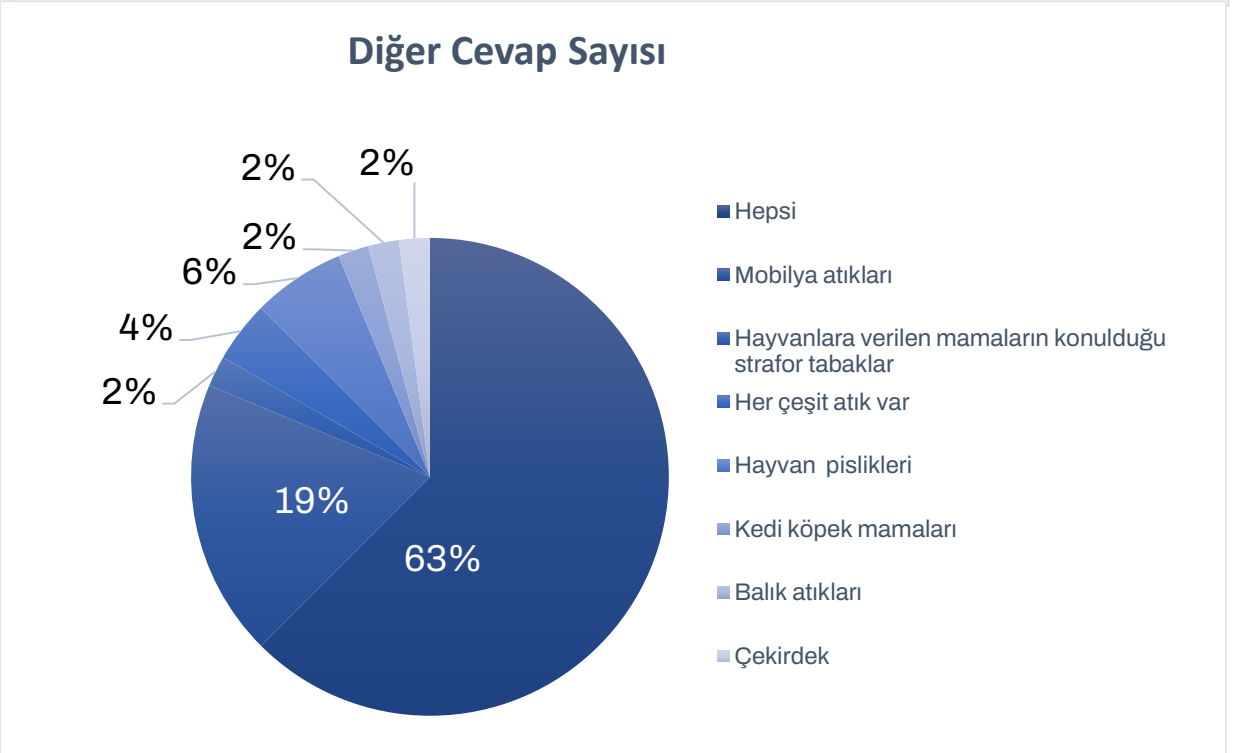
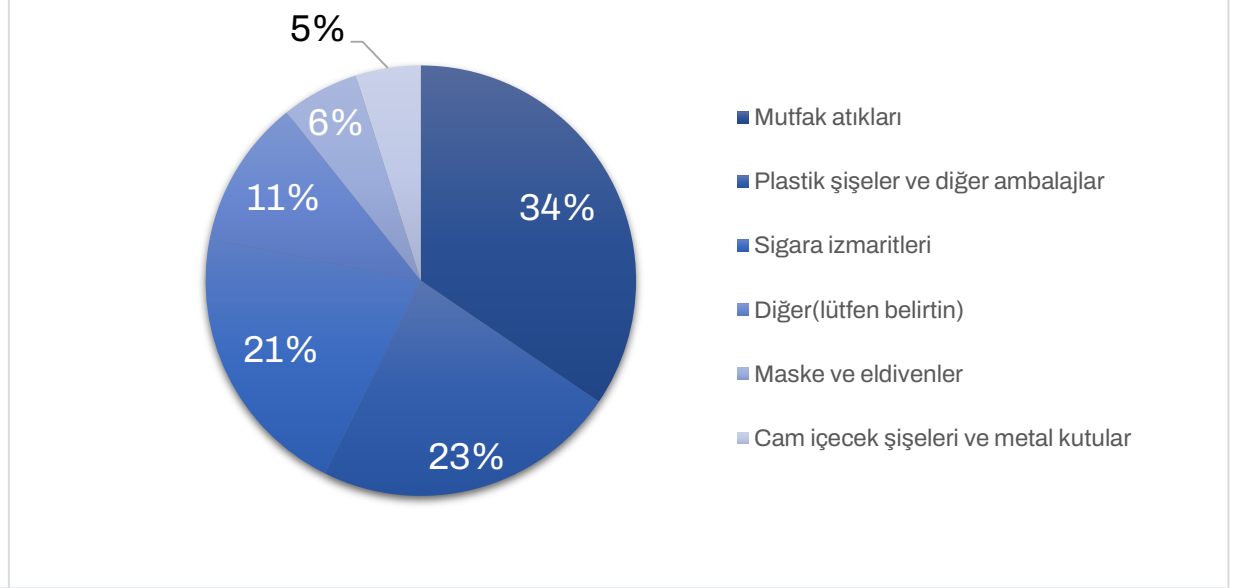
3.14. Mahallenizdeki geri dönüşüm konteynerleri hakkında aşağıdakilerden hangisine katılıyorsunuz?

“Mahallenizdeki geri dönüşüm konteynerleri hakkında aşağıdakilerden hangisine katılıyorsunuz?” sorusuna, katılanların %50’si “Sayısının artırılması gerekir”, %29’u “Sayı ve tasarımdan ziyade, daha fazla ayrıştırma yapılması için mahallenin farkındalığının artırılması gerekir”, %11’i “Şu anki haliyle geri dönüşüm konteynerleri kullanışlı ve yeterli”, %10’nu “Tasarımları daha dikkat çekici hale getirilebilir” olarak cevap vermiştir. Sonuçlar mahalledeki kutuların sayısının artırılmasının neredeyse genel kabul gören bir ihtiyaç olduğunu ortaya koymaktadır.

3.15. Sokağınızda çevrede en sık gördüğünüz çöp veya atık çeşidi hangisi?

“Sokağınızda çevrede en sık gördüğünüz çöp veya atık çeşidi hangisi?” sorusuna verilen cevaplar değerlendirildiğinde; katılanların %34’ü “Mutfak atıkları”, %23’ü “Plastik şişeler ve diğer ambalajlar”, %21’i “Sigara izmaritleri”, %11’i “Diğer”, %6’sı “Maske ve eldivenler”, %5’i “Cam içecek şişeleri ve metal kutular” biçiminde yanıt vermiştir. Bu soruda “Diğer” seçeneğini işaretleyen 48 kişi arasından %63’ü “Hepsi” diye belirterek çevrede en sık gördükleri çöp veya atık çeşidi olarak mutfak atıklarının, plastik şişeler ve diğer ambalajların, sigara izmaritlerinin ve maske ve eldiven atıklarının hepsini çokça gördüklerini ifade etmişlerdir.

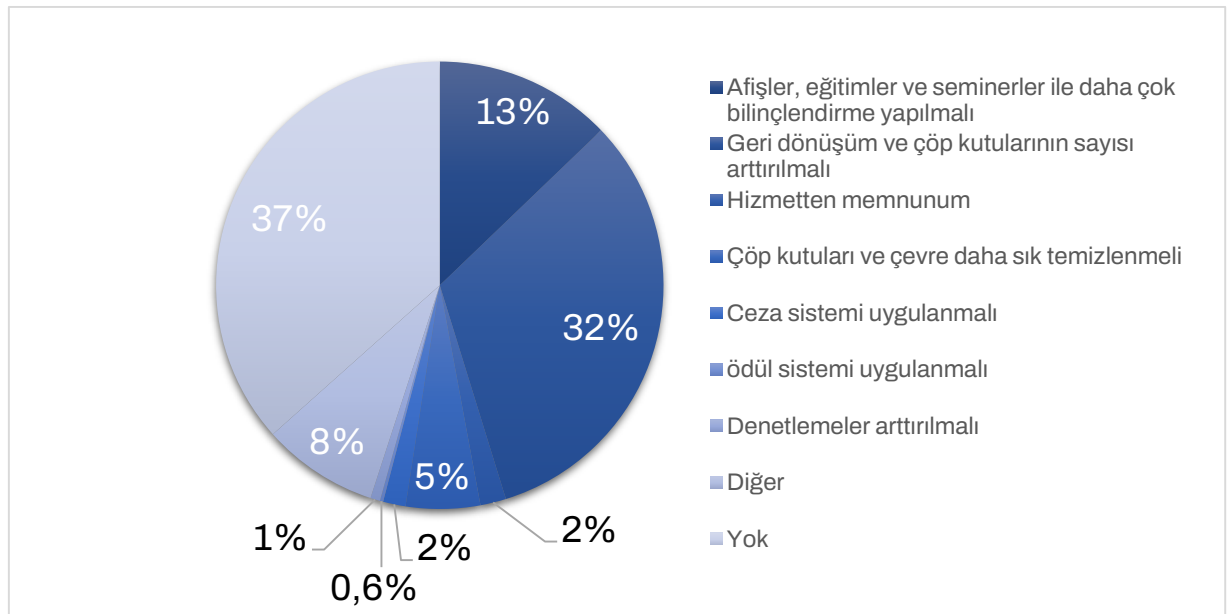
3.16. Çöpünü yere/çevreye atan birini gördüğümde:

“Çöpünü yere/çevreye atan birini gördüğümde:” cümlesinin devamı için, katılanların %44’ü “Pardon birşey düşürdünüz diyerek uyarırım”, %29’u “Atanın tipine bakarak uyarıp uyarmamaya karar veririm”, %23’ü “Bir şey yapmam”, %4’ü “Atılan çöpü yerden alırım ve çöp kutusuna atarım” cevabını işaretlemiştir.

3.17. Diğer görüş ve öneriler

Ankette yer alan “Diğer görüş ve öneriler” bölümüne verilen tüm cevaplar gözden geçirilerek, benzer cevaplar aynı kategoride sınıflandırılmıştır. Bu kapsamda, katılanların %37’si ek bir görüş ve önerisinin olmadığını söylemiş, %32’si “Geri dönüşüm ve çöp kutularının sayısı artırılmalı”, %13’ü ise “Afişler, eğitimler ve seminerler ile daha çok bilinçlendirme yapılmalı” şeklinde yanıt vermiştir.

4. Genel Değerlendirme ve Çözüm Fırsatları

Ankete verilen yanıtlar üzerinde genel bir değerlendirme yapıldığında aşağıdaki sonuçlar ve çözüm fırsatları ortaya çıkmaktadır:

- Mahalle sakinlerinin %46'sının atıklarını ayrıştırarak attığı bilgisi bu alanda iyileştirme gerçekleştirilmesinin önemini ortaya koymaktadır. Bu oranın artırılması amacıyla farkındalık ve saha çalışmaları, teşvik edici kurallar oluşturulmasına özel önem verilmesi gerekmektedir.
- Mahalle sakinlerinin %62'sinin geri dönüştürülebilir atıkların (ambalaj ve cam) ayrı toplandığını bilmiyor olması, bu konu hakkında büyük bir bilgi eksikliği bulunduğunu ve mahalle sakinlerine yönelik atık ayrıştırmanın ve geri dönüşümün önemi üzerine bilinçlendirme çalışması yapılması ve vatandaşlara özel olarak hitap eden farklı bilgilendirme ve iletişim çalışmalarının tasarlanması faydalı olacağını göstermektedir. Genel geri dönüşüm eğitim ve bilinçlendirmelerine ek olarak, spesifik atıklar ve uygulamalarla ilgili de bilincin artırılması önemli görünmektedir.
- Alınan yanıtlar mahalledeki atık/geri dönüşüm konteynerlerinin sayısının yetersiz bulunduğunu ve yerlerinin de iyi bilinmediğini göstermektedir. Bu sonuç, atık konteynerlerinin sayısının artırılmasının, görsel olarak daha dikkat çekici hale getirilmesinin ve kimilerinin yerlerinin değiştirilmesinin iyi olacağını düşündürmektedir. Bu ihtiyaçların doğru biçimde giderilebilmesi için sokak bazlı bir çalışma yapılması faydalı görülmektedir.
- Ankete katılanların önemli bölümü atıkların doğru yere atılması ve ayrıştırma yapılması için teşvik edici düzenlemeler gerektiği konusunda mutabık görünmektedir. Bu sonuçlar mahallede yeni oluşturulacak bir kurallar dizisinin kabul görmesi açısından önemli bir fırsat olarak değerlendirilebilir. Bu kapsamda; Anayasanın 56. maddesi 2872 sayılı Çevre Kanunu ve 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanununa dayanarak yapılan denetimler neticesinde evsel ve/veya kentsel katı atık kaynaklı olumsuzlukların tespiti halinde 5326 sayılı Kabahatler Kanununun "Çevreyi Kirletme" başlıklı 41 nci maddesinin hükümlerine göre Müdürlük bünyesinde görevli Zabıta Memurları eliyle idari para ceza uygulamaları artırılmalıdır.
- Türkiye genelinde olduğu gibi Küçükaly Mahallesi de ayrı toplanan geri dönüştürülebilir atıklara ne olduğu konusunda bilgi eksikliği ve kuşku bulduğu görülmektedir. Bu bilgilendirmenin yapılması ve belediyeler tarafından ayrı toplanan geri dönüştürülebilir atıkların gerçekten geri dönüşüme yönlendirildiğinin anlatılması, çalışmaların başarısı ve katılımın sağlanması açısından büyük önem taşımaktadır.

Bayar Cad. Gülbahar Sok. No:
14, KVK Plaza Kat: 7 Kozyatađı,
34742, İstanbul

+90 216 665 40 15
info@copunesahipcik.org
copunesahipcik.org

copunesahipcik